הא דמסרג הא דלא מסרג הרואה הונא בחלום נס נעשה לו חנינא חנניא יוחנן נסי נסים נעשו לו *הרואה הספד בחלום מן השמים חסו עליו ופדאוהו והני מילי בכתבא העונה יהא שמיה רבא מברך מובטח לו שהוא בן העולם הבא הקורא ק"ש *ראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך המניח תפילין בחלום יצפה לגדולה שנאמר °וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו' *ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש המתפלל בחלום סימן יפה לו וה"מ דלא סיים הבא על אמו בחלום יצפה לבינה שנאמר °כי אם לבינה תקרא הבא על נערה מאורסה יצפה לתורה שנאמר °תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב *אל תקרי מורשה אלא *מאורסה הבא על אחותו בחלום יצפה לחכמה שנאמר °אמור לחכמה אחותי את הבא על אשת איש בחלום מובטח לו שהוא בן העולם הבא וה"מ דלא ידע לה ולא הרהר בה מאורתא א"ר חייא בר אבא הרואה חטים בחלום ראה שלום שנאמר °השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך הרואה שעורים בחלום סרו עונותיו שנאמר

דברים כח / משלי ב / דברים לג / משלי ז / תהלים קמז

ישעיה ו °וסר עונך וחטאתך תכופר אמר רבי זירא אנא לא סלקי מבבל לא"י עד דחזאי שערי בחלמא הרואה
תהלים קכח גפן טעונה בחלום אין אשתו מפלת נפלים שנאמר °אשתך כגפן פוריה שורקה יצפה למשיח שנאמר
בראשית מט °אוסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתונו הרואה תאנה בחלום תורתו משתמרת בקרבו שנאמר °נוצר משלי כז
תאנה יאכל פריה הרואה רמונים בחלום זוטרי פרי עסקיה כרמונא רברבי רבי עסקיה כרמונא פלגי
שיר ח אם ת"ח הוא יצפה לתורה שנאמר °אשקך מיין הרקח מעסיס רמני ואם ע"ה הוא יצפה למצות שנאמר
שם ד °כפלח הרמון רקתך מאי רקתך *אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון הרואה זיתים בחלום זוטרי
תהלים קכח פרי ורבי וקאי עסקיה כזיתים וה"מ פרי אבל אילני הויין ליה בנים מרובין שנאמר °בניך כשתילי
ירמיה יא זיתים וגו' איכא דאמרי הרואה זית בחלום שם טוב יוצא לו שנאמר °זית רענן יפה פרי תואר קרא
שמות כז ה' שמך הרואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה שנאמר °ויקחו אליך שמן זית זך הרואה תמרים
איכה ד בחלום תמו עונותיו שנאמר °תם עונך בת ציון אמר רב יוסף הרואה עז בחלום שנה מתברכת לו
משלי כז עזים שנים מתברכות לו שנאמר °ודי חלב עזים ללחמך הרואה הדס בחלום נכסיו מצליחין לו ואם
אין לו נכסים ירושה נופלת לו ממקום אחר אמר עולא ואמרי לה במתניתא תנא והוא דחזא בבנייהו
ויקרא כג הרואה אתרוג בחלום הדור הוא לפני קונו שנאמר °פרי עץ הדר כפות תמרים הרואה לולב בחלום
משלי ח אין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים הרואה אווז בחלום יצפה לחכמה שנאמר °חכמות בחוץ תרנה
←והבא *עליה הוי ראש ישיבה אמר רב אשי אני ראיתיה ובאתי עליה וסלקית לגדולה הרואה תרנגול
בחלום יצפה לבן זכר תרנגולים יצפה לבנים זכרים תרנגולת יצפה לתרביצה נאה וגילה הרואה ביצים
בחלום תלויה בקשתו נשתברו נעשית בקשתו וכן אגוזים וכן קשואים וכן כל כלי זכוכית וכן כל
תהלים קז הנשברים כאלו הנכנס לכרך נעשו לו חפציו שנאמר °וינחם אל מחוז חפצם המגלח ראשו בחלום
סימן יפה לו ראשו וזקנו לו ולכל משפחתו היושב בעריבה קטנה שם טוב יוצא לו בעריבה גדולה
ישעיה נא לו ולכל משפחתו וה"מ דמדליה דלויי הנפנה בחלום סימן יפה לו שנאמר °מהר צועה להפתח וה"מ
דלא קנח העולה לגג בחלום עולה לגדולה ירד יורד מגדולתו אביי ורבא דאמרי תרווייהו כיון שעלה
עלה הקורע בגדיו בחלום קורעים לו גזר דינו העומד ערום בחלום בבבל עומד בלא חטא בארץ
ישראל ערום בלא מצות הנתפש לסרדיוט שמירה נעשית לו נתנוהו בקולר הוסיפו לו שמירה על
שמירתו וה"מ בקולר אבל חבלא בעלמא לא הנכנס לאגם בחלום נעשה ראש ישיבה ליער נעשה
ראש לבני כלה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע חזו חלמא רב פפא דעייל לאגמא נעשה ראש
ישיבה רב הונא בריה דרב יהושע דעייל ליער נעשה ראש לבני כלה איכא דאמרי תרווייהו לאגמא
עיילי אלא רב פפא דתלי טבלא נעשה ראש ישיבה רב הונא בריה דרב יהושע דלא תלי טבלא
←נעשה ראש לבני כלה אמר רב אשי אנא עיילית לאגמא ותלאי טבלא ונבחי בה נבוחי תני תנא קמיה
[יומא פח.] דר"נ בר יצחק המקיז דם בחלום עונותיו מחולין לו והתניא עונותיו סדורין לו *מאי סדורין סדורין למחול תני
תנא קמיה דרב ששת הרואה נחש בחלום פרנסתו מזומנת לו נשכו נכפלה לו הרגו אבדה פרנסתו
אמר ליה רב ששת כל שכן שנכפלה פרנסתו ולא היא רב ששת הוא דחזא חויא בחלמיה וקטליה תני
תנא קמיה דרבי יוחנן כל מיני משקין יפין לחלום חוץ מן היין יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו יש
תהלים קד שותהו וטוב לו שנאמר °ויין ישמח לבב אנוש ויש שותהו ורע לו שנאמר °תנו שכר לאובד ויין למרי משלי לא
נפש אמר ליה רבי יוחנן לתנא תני תלמיד חכם לעולם טוב לו שנאמר °לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי שם ט

אמר

דמסרג · שיש לו אוכף על גביו *יפה: נס נעשה לו · ע"ן כנגד ע"ן וכגון שראה השם כתוב: חנינא · נוני"ן הרבה נסים רבים: והני מילי בכתבא · אכולהו קאי שראה הונא או חנינא או תיבה זו של הספד כתובה דמשמע חסו עליו ופדאוהו: דלא סיים · שנעור משנתו קודם שנסתלק, סימן תורה אור הוא שסמוך אצל הקב"ה: מובטח לו שהוא בן העולם הבא . ונוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן דדמי לאשת איש: פלגי . רמונים שנחלקו: יצפה לתורה. שנאמר אשקך מיין הרקח היינו תורה: מעסיס רמוני . הנמלך מן הרמונים: נכסיו מצליחין. כהדס זה שעליו משולשים זה על זה כמין קליעה: בבנייהו · על כנס במקומם במחובר: הוי ראש ישיבה · שמכריז ומלוה לרבים: אני ראיתיה וכו' · ועל כן נעשיתי ראש ישיבה במתא מחסיא: תרביצה · גינה א"נ בהמ"ד תרביצא נאה וגילה נוטריקון של תרנגול: תלויה בקשתו · בספק כבילים הללו שהאוכל ספק בם: נשתברו · נתגלה האוכל: וינחם אל מחוז · היינו כרך: חפצם. סימן הוא להיות חפציו נעשים: המגלח · סימן גדולה ותפארת היא לו כמו ויגלח ויחלף וגו' (בראשית מא): בעריבה . בספינה: דמלי · שהולכת בגובה של ים: הנפנה. סימן הוא שסרחונו וגנותו נפרש ויוצא מעליו: והוא דלא קנח. שלא המאיס ידיו: בבבל עומד בלא חטא · לפי שאחז"ל אין לה זכיות אלא עון יש בישיבתה וזה עומד ערום בלא אותם עונות: בא"י · שהרבה מצות תלויות בה וזה העומד ערום סימן שהוא ערום ממצותיה: הנתפש לסרדיוט · שומרין אותו שלא יברח אלמא סימן שמירה הוא ששומרים אותו מידי היזק: אגם · שיש בו קנים גדולים וקטנים וסמוכים זה לזה סימן לראש ישיבה שהגדולים והקטנים מתקבצים יחד קבוץ גדול ובאים לשמוע דרשה מפיו: יער · אילנות גדולים ואינן סמוכים זה לזה אף זה סימן לראש לתלמידי הרב והוא ראש לבני כלה שמפרש לתלמידים שמועתם אחר שעמד הרב והם מחזרין על שמועתם ויש תלמידים שלא יבינו בדברי הרב ככל הצורך וזה מבינה להם: תלי טבלא · נראה לי שהיה זוג ועינבל תלוי בצוארו ומשמיע קול והוא סימן לראש ישיבה שמשמיע קול לרבים: ונבחי בה נבוחי · קשקשתי בה בקול: עונותיו מחולין לו . לפי שהעונות קרויין אדומים שנאמר אם יאדימו כתולע (ישעיה א) ואומר נכתם עונך (ירמיה ב) וסימן הוא שפורשין ממנו: פרנסתו מזומנת. כנחש שעפר לחמו ומצוי לו בכל מקום: הרגו · לנחש: כל שכן שנכפלה לו . שהרי נתגבר עליו: ולא היא . אלא רב ששת דורש להנאתו לפתור חלומו לטובה: יש שותהו כו'. לפיכך אין לעמוד על פתרונו:

השכים

מסורת
הש"ס

[ועי' בפירש"י בעמוד ב' ד"ה דמסרג]

ב"ק נה. ע"ש

[סנהדרין יא.]

לעיל ו. מנחות לה: [מגילה טז: סוטה יז. חולין פט.]

[פסחים מט:]

[סנהדרין נח.]

[עירובין יט. חגיגה כז. מגילה ו. סנהדרין לז.]

◆

רב נסים גאון

הרואה את הנחש בחלומו פרנסה מזדמנת לו. זה הדבר בנוי על העיקר שהזכירוהו בפ' יוה"כ (דף עה) תניא ר' יוסי אומר בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם כו' קלל את הנחש עלה לגג מזונותיו עמו ירד למטה מזונותיו עמו ולפי שפרנסתו מצויה לו בכל מקם לפיכך הרואהו בחלומו פרנסה מזדמנת לו:

מבנה
"הבא"
סדרה של חלומות
שהמשותף להם שבו
על נשים אסורות

* ע"ב כ"ב: דבר זה מוזכר
בהקשר אחר לגמרי